

ELŐFIZETÉSI DIJ HELYBEN:	
Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 frt — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
VIDÉKRE POSTAN KÜLDVE:	
Egész évre	6 frt 60 kr.
Félévre	3 frt 30 kr.
Negyed évre	1 frt 65 kr.
HIRDETÉSI DIJ:	
Egész oldal	20 frt.
Fel oldal	10 frt.
Negyed oldal	5 frt.
Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	
Kivételes esetekben kedvezmény, többszöri hirdetésnél árlengedés.	

SZABADKA

A „Szabadkai Közlöny“ után és helyett
kiadja: SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII. kör, virág-utca 337. h. sz.,
hova a közlönyre szánt levelek és kéziratok intézendők.

Hirdetések felvételnek ugyanott.

A „Nyilttér“ sora 15 kr.

Negyed oldalnál kisebb hirdetésekül a természetek tekintetbe vétele nélkül minden szó után 5 kr. számítatik.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr.
Számunként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkihordónál kapható.

Szabadka pünkösdje.

Pünkösöd a szentlélek eljövételének magasztos ünnepe. E nap adta meg isten az apostoloknak azt az ihletet, melylyel meghódították keresztünknek a világot s éldást, üdvöt hoztak az emberiségnek.

Szabadka város közügyeit rendező hatósági többségnek is nagy szüksége volna egy ily isteni áldásra, hogy eddigi réveteg utaitól kizökkenve, felismerje végre a lejtőt, melyen haladunk. Nem soroljuk fel ezuttal a mulasztások, vagy tévedések halmazát, csak úgy általános tekintetbevételel adunk azon tudatunknak kifejezést, hogy középületeink, kövezetünk, intézményeink, utaink, még erdeink is pusztulóban vannak s bár a város jövődelme folyton gyarapszik, a hatóság nem tudja utólrni magát.

Gondolkodjanak már egyszer komolyabban, nyilják ki szemik és lássák be végre, hogy nem gáncsolódás az, amit mi teszünk, hanem közügyeink iránti meleg érdeklődés. Kövessék a jó tanácsot, ha az ellenzék részéről jönne is s ne legyenek álszégyennel eltelve, hogy ez, vagy amaz nem az ő érdemük, hiszen vállatve többre mehetnek, mint a visszavonással.

Ötödik éve már, hogy a mai hatóság uralmon áll, de kívánatos eredményt felmutatni képtelen, ha csak el nem fogadjuk azon álláspontot, melyre ők helyezkednek s amelyről rózsaszín üvegen keresztül nézik a világot.

TÁRCZA.

Katholikus költők.

(Mutatvány egy éppen most megjelent műből.)

Századunk magyar irodalma sokoldalúságában hasonlíthatatlanul fölülmulja az eddigi magyar irodalmi századok összes alkotásait. Különböző költészeti irányok indulnak meg, de mindannyit összekapcsolja a törekvés s a végső cél rokonsága.

Nagy mulasztásokat kell pótolni, nagy hiányokat kitölteni, bizonyosságot mutatni az egész világnak szellemünk erejéről s nyelvünk életrevalóságáról.

Ujjászületés mindenfelé. Az irodalomból kiindult eszmék a közéletben hálás talajra találnak, a legszebb gondolatok már nincsenek többé egy asztal-fők számára hivatva.

Ujjá születik az iz izlés, a nyelv, a szellem, a tudomány s a költészet. Még az alkotmány is.

Alig találunk európai nemzetet, mely félszázad alatt hatalmasabb átalakulást mutatna föl, mint hazánk 1825. óta. Hasonló ez a Szent István uralkodása kezdetén végbe ment nagyszerű átalakuláshoz, midőn a magyar szellem összerokosodott a ker. vallás révén az európai népek műveltségével.

Csak hogy Mig Szent István korában az új vallás és az új alkotmány teremtette meg a magyar királyságot, addig nyolcz század-al később a tudomány, az irodalom s a politikai életnek európai színvonalra való emelése lelkesíti a törekvéseket.

Vallásos költészetünk egész más eszmévilágban él. Nincsenek hitfelekezeti surlódá-

Egy a vigasztaló csupán, hogy mindennek vége szakad s így a mai helyzet is megszűnik előbb vagy utóbb, még pedig úgy, hogy vagy felismerik eljárásuk bátorságát s megfordítják a gazdálkodás rudját, vagy túrünk addig, amíg a természetkövetelte rend beáll: „aminek kezdete volt, végének is kell lenni.“

Mi részünkről nem annyira az emberekben, mint ilyenekben, hanem az általok követett rendszerben találjuk a hibát s ha isten pünkösdi kegyelméből felocsudnak végre, éppen úgy örvendeneink, amint nem egyszer fájó szívvel vesszük fel a tollat, hogy visszaéléseiket ostorozzuk.

A párisi világkiállítás.

Franciaország a béke diadalát ünnepli! Most egy éve még gyűlöletes hangok riasztgatták a nemzeteket attól, hogy részt vegyennek a francia nemzet ünnepében, ma, minden kalapot emel a köztársaság előtt, mely zavaros időkben, midőn minden szellő háborúról beszélt, fel tudta építeni a világ-béke legimpozánsabb templomát.

Különös egy nép is az a francia! Izgatott, heves politikai érzéke a legmagasabb fokig kitejtelt; nem tür önkényt, s ha zsarnokokat lát maga között, képes lerombolni az ezredévek legbüszkébb alkotásait . . . De ha rámutatnak a saját dicsőségére, kultúrájának magas fokára, arra magaslatra, melyre ez a nép a művészetet, ipart kereskedelmet s mezőgazdaságát emelni tudta, akkor ez a nép megszelidül s tuláradó örömeiben leborul önmaga előtt.

sok, a béke malasztos szelleme uralkodik a különböző felekezetek fölött.

Guzmich Izidor, az újabb katolikus vallási irodalom nemeslelkű művelője, fölveti a valás-uisio témát, mely az irodalomban, mint eszményi törekvés, élénk helyeslést talál, de azon túl nem igen hódít.

Modernebb vallásos költők között előkelő helyen említhetjük föl Tarkányi Bélát, a ki vallásos költészetünknek egyik legbüszkébb művelője. Egyházi Énektára közel százötven himnusz és egyházi éneket tartalmaz. Himnuszai szép költői tehetségről tanuskodnak. Toldy Ferenc egész melegséggel így nyilatkozik rólok: „Szelepesényi és Szegedi nagy énekeskönyveik óta az első nyomos és tekintélyes igyekezet az időtől elmaradt himnológiánkat megújítani. Szerző tiz év óta tanulmányozta e szakot, gyűjtött, javított, költött maga s a lelkes és számos apró füzetekből már ismeretes fázadozásai végsőmüveléséig adja e teljes énekkönyvet, gyakorlati céljához képest szakszerű válogatással, javítgatással s pótlásokkal. Nem kevesebbek száznegyvenhárom éneknél saját szerzeményei, melyek közt az újabb kor legserencéséb, mert büszgöb, legnaivabb és legénekelhetőbb énekei találhatunk. Nem kevésbé növeli e munka becsét a zenei rész, mely az egyházi jellemet megőrizvén, vallásos éneklésünk annyira kívánatos reformjára nyomós lépés.“

Szentírás fordítása, Klopstock Messiása, rendkívül elterjedt imakönyvei nagy szolgálatokat tettek a vallásos élet fejlesztésének; de egyházi költeményei által is kétségkívül rangos helyet vívott ki magának vallásos költőink sorában.

A párisi világkiállításnak is ez volt a hatása. Amit a francia műveltség remekében és arányokban itt alkotott, az felülmul minden eddigit. Egy toronyya elértek a felhőknek azt a legmagasabb fokát, melyet évezredek emberisége nem tudott megközelíteni. A kiállítás többi épületeinek arányai is impozánsnak a szó legszorosab értelmében.

Magas kupolák, hatalmas boltívek, az építésznek remek alkotásai örzik az egész világ kincsét. Európa néhány nagyhatalmasága elmaradt a kiállításról hivatalosan, de azért a nemzetek megjelentek ott, mert a kiállításban nem keresték a politikát, hanem a kulturát.

S mióta a kiállítás kapui megnyitáltak, a népek százezrei tödultak Páris felé. Mindenki tudja, hogy ott az eddigi világkiállítások legremekébbjét láthatja, mindenki tudja, hogy ennek a kiállításnak tanulmányozása fölér egy világ körül tett utazás gazdég tapasztalataival, melyeket értékesíteni, fohaszalni lehet.

A magyar nemzet sem fog elmaradni onnan!

Máris vagy tiz kivándorló sereg van tervezve, s az olcsó menetjegyek lehetővé teszik, hogy a kevésbé tehetős polgárok is elzarándokoljanak Párisba és adózzanak csodálatlalt és tisztelettel a világ legszó kultur-nemzetének.

A művelt középosztálynak nem kell sok biztatás. Az ugysis tömegesen fogja fölkeresni a világ metropolisát, hogy épüljön és fölemelkedjék a nagy alkotások szemléletében.

De egy komoly szavunk van az iparosokhoz! Ugy lehet, hogy ismét tiz évnek kell elmulnia, míg egy újabb kilágkiállítás a föld minden részének iparát együtt lehet látni.

Ne mulasszák el az alkalmat, hogy megtekintésük a mostant. Az iparosnak lesz ott mit bámulni s ha a látott, tapasztalt dolgokat idehaza értékesíti százszorososan vissza-

Tarkányi nem csupán verselő, de költő, a ki magasabb színvonalra igyekezett emelni vallásos költészetünket. A kor fontosabb eseményei, természetesen a vallás világából vett eseményei, mesteri megörökítőt találtak benne.

Leo pápa trónraléptét s Munkácsy Krisztus Pilátus előtt című eseményszerű művét egyházi költők közül senkise tudta hatalmasabban megénekelni.

Vannak vallásos költők, a kik rimekbe szedett közönséges imádságokon kívül egyebet nem igen alkottak.

Tarkányi azonban megmutatta, hogy a vallásos költészetnek napjainkban csak úgy lesz jövője, ha nem feledkezik meg arról a keretről, melyet kornak nevezünk s melybe bele kell foglalnunk szellemi terményeinket.

Tarkányi Béla rokonszenves irodalmi alakjánál még nevezetesebbnek lehet mondani Mindszenti Gedeont.

Legújabb vallásos lyránknak leghivatottabb költője. Költő a szó legszebb értelmében, a ki tulemelkedik a chablonokon s elavult formákon.

Igen jellemző az a néhány sor, a mit maga magáról ír. Egy szerkesztő barátjához intézi ugyanis a következő nyilatkozatot: „Neked tudnod kell, hogy a vallásos költészet azon fajtát, melyet a legújabb nemzedék művel, én honosítottam meg irodalmunkban. Addig volt egy pár himnusz és legenda, de még az avatottak is azt hitték, hogy a vallás érzelmek csak a templomban szólalhatnak meg. Hogy az élet bármely mozzanatát vallásos ihlettel lehet megdallani, hogy magába az életbe bevinni az onnan kiűzött hit-ézelmekeket s így az életet mintegy összerokonítani s megszentelni a vallás által, sőt a

hozhatja neki a kirándulásnak amugy is csekély költségeit.

Minden iparágban annyi a látni, tanulni való és utánzásra méltó dolog, hogy a mi iparunknak minden buzdtítás nélkül el kellene menni oda, mint a hogy el kell meenie a tanuló gyermeknek az iskolába.

Iskolája az az iparnak, szép fenkölt, magasztos iskolája. Az izlés, a szü, a földolgozás, az alak, a díszítés tekintetében ezer meg ezer, jobbnál jobb mintát mutat be a világkiállítás, és nemcsak a modern iparkészítményeket, hanem a keletnek számos, utánzásra méltó termékét is.

Ezért főleg az iparosokra nézve kívánatos, hogy ott megjelenjenek. Az országos iparegyesület, a fővárosi iparoskör, az ország összes iparkamarái egyesültek arra, hogy a budapesti városi menetjegy-iroda közvetítésével olcsóbban, mely egyeseknek is előnyt nyújt, — tömegesen zarándokoljanak Párisba, látni, tanulni, bámulni és csodálni.

A világkiállítások valóban a legdicsőbb alkotásai az emberiségnek. Rövid időre elhallgat minden ellenséges indulat a nemzetekben és kezet fogva, egymást támogatva alkotnak nagyot, dicsőt!

Franciaország hosszú ideig tartó ünnepe rendezett magának és a világnak a kiállítás által s ennek az ünnepnek minden napja egy magasztos eszmének bizonyítója, annak, hogy a világ általános békében közelítheti meg a tökélyt az alkotásokban s a legmagasabb fokot az emberek boldogulásában.

A kiállítások fogják megtanítani az emberiséget arra, hogy a legnagyobb kincs a világbéke.

Ennek a temploma épült föl a párisi Mars mezőn, ennek fognak áldozni azok a népek, melyek elzarándokolnak a világkiállítás megtekintésére.

hazafiság dicső színeit is a vallás spectrumában szemlélni: ilyen lyra nem volt s én erre példányképet nem találtam magam előtt.“

Mindszenti Gedeon költeményei három kötetben jelentek meg. A kor szellemétől áthatott költeményeket maga a kitünő vallásos költő így jellemzi: „A kereszténység most a pogánysággal, a nihilizmussal küzd. Sikerült-e „A Szentek unokáihoz“, „Diadal ének“, „Ecce Homo“, „IX. Pius aranyiséjére“, „Péter fillérek“, „Üdvözet IX. Pius-hoz.“ „Csak bátorság“, „A dömök beszélgetnek“ oly magaslatra vergődöm, hogy a küzdő egyház szavamat halja s lelkesejét merítsen kúrhangjaiból? itéljek meg mások; de biztos vagyok benne, hogy harci szózataimban a kor úterére tapintottam s eltaláltam a kellő jelszót.“

Mindszenti költészetének tagadhatatlanul főérdeme, hogy a század hangulata kifejezésre talál benne.

Századunk legkitünőbb vallásos költője látja a vallásosság hanyatlását, de azért nem csügged; érzi az új eszmék diadalát, de azért nem adja fel hitét. Költészetének kihangzása sohasem leverő, hanem biztató. Kitiünő lyrai természet, habár a formák iránt nincs mindig kifogástalan mügondja s bizarr kifejezései nem egyszer sodórnak ki a hangulatból. Az ő költésze a legszentebb vallásosság s vallásossága a legszentebb költészet. Nagy hatását bizonyítja az is, hogy költészeti irányával virágzó iskolát teremtett.

Kazinczy, Bajza és Kölcsey nyomdokainak követői gyanánt kezdtek meg a vallásos költészet művelését Sujánszky Antal és Nyulassy Antal. Sujánszky Antal több, mint félszázadon keresztül művelte a kath. lyrát,

Utolsó válasz

a „Hallatlan merénylet“-re vonatkozó s a „Szabadkai Hírlap“ június 2-án megjelent számában foglaltakra.

Azt nem értjük egyáltalán, hogy a „Szabadkai Hírlap“ szerkesztője még mindig azt hiszi, hogy ő nem felelős a közleményért, bár polemiájában folyton saját személyében ír és igazán nem várt goromba módon személyeskedik.

Ha a „Szabadkai Hírlap“ szerkesztője korrekt járt el az ügyben, akkor fölösleges neki a harcztól felvenni, bizta volna azt a közlemény szerzőjére.

De a nevezett lap szerkesztője tudatában annak, hogy a közlemény valótlanoságot is tartalmazott, nem sietett helyrehozni a hibát, hanem időt engedett az ügy elmérgesedésének, pedig ha a rectificatió oly modorban történt, a miként azt elvárni lehetett, úgy ma nincs szükség annyi festék, idő és papir pazarlásra.

Egyébként, hogy ez a „hecc“ tisztán abban lel magyarázatot, hogy tudtukkal a „Sz. H.“ szerkesztője Weisznek személyes ellensége, míg a közlemény szerzője nem az, s ép az oka annak is, hogy a rectificatiót a szerkesztő nem bizta a közlemény szerzőjére hanem végezte maga saját szája íze szerint.

Hogy ezek után ki járt el tisztességesen az igazság érdekében, nem vitatjuk tovább.

A szabadka-palicsi vasut.

Bobula János építész e vasut ügyében a következő levelet intézte lapunk szerkesztőjéhez:

T. Szerkesztő ur!

A szabadka-palicsi vasut költségvetésének tárgyában a szabadkai lapok különböző kommentárok közöltek, melyekkel szemben a következőket kell megjegyeznem.

Hogy minő volt Mácskovics ur költségvetése a szabadka-palicsi vasut a, azt nem tudom, de amint magától a tervezőtől hallottam, neki részletes költségvetése nem is volt és csak úgy találomra lett mondva, hogy circa 150—160 ezer forintba fog kerülni a kérdéses vasut. Az általam kidolgozott tervek szerint elkészült a részletes költségvetés, mely minden tételt szabatosan körülír és az egységárakat kitünteti; tehát ezen költségvetés nem találomra szól, hanem *realis alapon nyugszik* és 236 ezer forintban van előirányozva. Az általam készített költségvetések fedezik a szükségletet és soha sem szárnyaltatnak túl; mi mindenesetre helyesebb, ha előre tudjuk a tényleges kiadásokat, mintha póthiteleket kellene igénybe vennünk. Az így kidolgozott költségvetés a miniszterium műszaki tanácsánál van felülbírálat és jóváhagyás végett, és ha a miniszterium megelégszik gyöngébb sinekkel, silányabb kivittel, kisebb és kevésbé szolid épületekkel stb. stb. akkor 20—30 ezer forinttal olcsóbb lehet a vasut kivitele, mint általam az előirányoztatott.

Ez esetben azonban tagadni nem lehet, hogy a silányabb kivitel csak a tulajdonosok hátrányára fog szolgálni. En tervezetemet az 1880. XXXI. t. cz. és az 1888. IV. t. cz. s a miniszterium által a szabványos nyomtáru

helyi érdekű vasutak tárgyában kiadott szabályrendeletek alapján elkészítettem. Menyire fog ez a miniszterium által helyesnek találtatni és helybenhagyatni, az a legközelebb megejtendő közigazgatási bejárás alkalmával fog meghatározatni.

Addig azonban alapnéküli megjegyzésekkel és gyanúsításokkal senki sem tevékeny szolgálatot, legfeljebb rossz izlésről tevékeny tanúságot.

Bobula János
Építész.

A „Szabadság“ egyike azon szabadkai lapoknak, melyek hozzájárultak az ügyhöz, s a mit elmondottunk, azt fenntartjuk ma is. Ha Mácskovics Titus nem tud számolni, annak nem mi vagyunk okai, s ha mi az ő két év előtti számadását vetjük össze Bobula János és társa mai számvetésével s abból majdnem 100 ezer frt különbözet kerül ki, ne a mi rossz izlésünkről beszéljen Bobula János, hanem mondja meg, hogy Mácskovics Titusnak fogalma sincs az építkezésekről, vagy pedig ismerje be, hogy ő és társa akarják felültetni a szabadkai közönséget.

Kettő közül az egyik bizonyos, mi csak hivatásunkat töltjük be a mikor kimutattuk, hogy mily alapon készültek és készülnek ma az építkezések.

Közegészségügy.

(Egy körorvos népszerű felolvasása.)

Dr. Szilasi Mór körorvos a mult napokban kerületében egy felolvasást tartott, melynek első részében röviden felsorolta azon tényezőket, melyek az egészség fenntartására szolgálnak és azon káros befolyásokat, melyek az egészséget veszélyeztetik, míg a második részében a betegség beálltákor szükségessé vált intézkedésekről emlékezik meg.

Az első részben ajánlja hallgatóinak a tiszta levegőt, megmagyarázva annak előnyeit, ajánlja a jó és tiszta ivóvizet, (a mi Szabadkán vajmi ritkaság) s 3-ik helyen a táplálkozásról értekezik. A táplálkozásnál csecsemőkre az anyatejet, ennek nem léteben a tehéntejet tartja legegészségesebbnek, de a tehéntej felerésztben vizezve s kissé cukrozva legyen, míg felnőtteknél hus, tej tojás s kevés kenyér a legértetőbb.

Értekezése folyamán egy odavetőleg megemlítette a „népkönyvek“ felállítását, hogy a szegényebb nép is olcsón és gyakrabban juttatja jó táplálékhoz. Csak hogy ez Szabadkán ma még álomnak is korai, ezzel az eszmével, sajnos, még senki nem bíbelődött.

A második részben főtanácsként adja, hogy betegség esetén azonnal orvoshoz forduljanak s óva inté hallgatóságát az imádságos asszonyok gyógykezelésétől, kik mind azt állítják, hogy tudnak gyógyítani, holott soha nem tanulták azt. Már pedig ki mit nem tanult nem is tudhatja, mert a mint az orvos nem készíthet cipőt vagy kabátot, mert azt nem tanulta, épp úgy az a véu asszony sem gyógyíthat, mert nem tanulta soha.

Felhívta végül hallgatóit, hogy betegség esetén ne türelmetlenkedjenek, mert bizony a siker nem mindig köszönt be azonnal, sőt egyes betegségek határnaphoz köt

vék s ne váltogassák az orvosokat, mer bármelyik orvos először kell, hogy kiismerje a kör-jellege, a mit nem mindig sikerül azonnal elerni.

Irodalom, művészet.

A vidéki színészet reformja. Azon életre való reform, mely Bartay P. Antal, a központi igazgatótanács titkára dolgozott ki, s melyet a jelen évi közgyűlés e világra el is fogadva, mi is följebb vonasában ismertettük, megvalósulásához egy lépéssel közelebb jutott. A központi igazgató tanács ugyanis megbizta Bartayt azzal, hogy nyaron az az ország összes színházát látogassa meg és a központi igazgató elnökkel együtt az egyes városok színházi bizottságaival egyetemben állapítsa meg. Bartayt a küldetéshez hiven alultuk már a színházi bizottsággal megállapodásra is jutott f. évi június 4-én. Szabadkán a következő megállapodásra jutottak: A színházi bizottság a reform tervezetét a vidéki színészet s általában a színházi rendezés érdekében szükségesnek és üdvösnek találta. Az eddigi színházaknak adott 2000 frt subventiót ugyan színház és ingyen fűtést a központnak is felajánlotta és pedig nem az egész téli időnyre csupán 4 hónapra azaz a központot csak 100 béreltelőadás megadás megtartására kötelezte, amelynél többet az tetszése szerint tarthat, de kevesebbet nem. Ezen 100 előadásnak október hótól folytatónak kell lenni. Kiliátásba helyezte továbbá, hogy ha a már megkezdett munkálatok alapján a gazvilágítás a színházba bevezetetik, ennek ingyen élvezetét is.

Nótázó szakácskönyvek lehetne nevezni a konyhaszót terén legújabb megjelent művet. Nem elég, hogy a befogadott ételek készitási módja versekbe van szedve, de még mindegyik egy-egy ismert népdal dallamára énekelhető. Címe „Magyar verses szakácskönyv“ lesz s Cascado Pompos budapesti műszakács szerzi. A könyvet Eudényi testvérek adják ki Szegeden s csak előfizetők kaphják meg, amennyiben könyveskereskedésben nem fogják árulni. Ara 1 frt 20 kr., mely említett szegedi címre küldendő. S most az Eiffel-torony csodájának méltó párjával álljon itt Pompos ur szakácskönyvéből egy kis mutatvány:

Kenyerleves.

Dallama: „Csicsóé.“

Néhány szelet házi kenyér,
Lábosba zsír tiszta felér,
Vöröslagyma
Apróra,
Kenyerért tedd a lábosba.

Mikor piros már a kenyér,
Huslevet rá, amennyi fér,
Néhány szem
Bors legyen
S egy tojás a levesen.

Sütleves.

Dallama: „Fecske, fecske...“

Egy liter sőt s kis fahéjat,
Elég csukrot s citromléjat
Összefőzök s a fazékba
Hat tojásszék lesz még csapva.

Ebbe lassan tejszínt jön,
Fölhabozom és kiöntöm
Piritott zsemlye-szeletre
S az asztalra így viszem be.

Egyházi énekek gyűjteményeket Fejér György kanonok, Fekete Ferencz, Guzmics Izidor, Kókai Benedek, Egyed Antal, Róder Alajos, Bodnár József, Faigel Pál, Benedek József, Kovács Márk, Zvornik János, Zsihóvics Ferencz, Fojtényi Cassián, Nagy Márton, Kádas Rudolf, Blassók Matyas, Fedák Orbán, Bozók Mihály, Nagy Károly és Radimeczky János adtak ki; de ezeken kívül számos verses énekes gyűjtemény is megjelent, mely inkább az imakönyvirodalom keretében tartozik. A legérdekesebb egyházi énekes gyűjtemény kétségtelenül Fejér György nagyváradi kanonok, Guzmics Izidor és Fojtényi Cassián benecézése, a kik gyűjteményeket eredeti egyházi énekekkel is gyarapították s kiknek szent énekeit most is halljuk templomainkban a nép s az ifjuság ajkáról.

Bogisich Mihály prépost a régi és újabb magyar nyelv és zeneemlékekből számos vallásos éneket fejtett meg, melyeket összegyűjtve „Őseink buzgósa“ cím alatt 1888-ban adott ki. A becses gyűjtemény százhatvan régi dallamot elevenít fel s nagyrészt Kiski Benedek, (1651) Szegedi Ferencz, (1674) Szelepcsényi és Kovács Márk (1840) gyűjteményes énekeskönyveiből meríti az anyagot. A százhatvan régi dallam közül a hitújítás előtti korra huszonhárom ének esik. Bogisich Mihály célja volt, „a magyar kath. templomi énekek új lendületet adni, vagyis a régi írott és nyomtatott könyvek sárguló lapjain szunnyadozó énekeket új életre ébreszteni.“ Nagy tudományos készlettel s még több lelkesedéssel fogott Bogisich a munkához, legszebb jutalmául fira-

Kapor-mártás.

Dallama: „Sajó kutyán...“

Zsirt tesz fel a lábosba keveset,
S kaporot válog apróra, mint csak lehet,
Kanál lisztet hintek rá, megpirítom
S huslevessel fölerezvén, megfőzöm.

Ha már megfőtt, három-nég kanál tejjel
Lesz, a mivel izesre eszem fel,
S ha egy kis savanyura a arom,
Citromlével ezt az ízt is rádom.

Kirántott rostélyos.

Dallama: „Szerettek én egyetleneg virágom...“

Rostélyosus. A csontokat kiszedem,
Aztán habart tojásba hentergetem,
Zsemlyemogyval behintem s forró zsírban sütöm ki,
Tálra teszem s petrezelem lesz gusztyosus dísz neki.

Mi ezennel indítványozzuk Pompos urnak, hogy a pirosra sült s egészben hagyott malaczhoz ezt a dallamot írja: „Te vagy, te vagy“, — a kirántott csirkéhez pedig: „Repülj csirkém ablakára“. Egyébként szó sincs róla, hogy a könyv fiatal leányokat mulattatva fog oktatni, csak felfő, hogy a szórakozott kis szakácsnak a felfűt kásába, mely például a „Deres a fű, édes lovan ne egyél“, dallamára lenne készitendő, egy kis — deres fűvet is találnának bele tenni.

Zilahy Gyulát, ki a napokban oly fényes sikerrel vendégszerelt a budapesti nemzeti színházban, s ki a mi színházunknak is kedves ismerőse, mint biztos forrásból halljuk, a bpesti nemzeti színház igazgatósága már szerződtette.

Az Urbér, elméleti és gyakorlati kézikönyv, kiegészítve a birtokszabályozások folytán szükségessé vált telekkönyvek átalakítása tárgyában kiadott igazságügyi miniszteri szabályrendelettel és a telekkönyvi betétek szerkesztéséről intézkedő 1886. évi XXIX. törvényekkel, az ennek végrehajtása tárgyában kiadott utasítással és igazságügyi miniszteri rendeletekkel; bírák, ügyvédek, urbéri mérnökök, községi jegyzők és a jogász-ifjuság számára. Irta Baký Gedeon nyug. kir. törvényszéki bíró, köz- és váltó-ügyvéd. Szabadka, Székely Simon kiadása 1889. Ara fűzve 5 frt, kötve 5 frt 80 kr. Ez a czime azon könyvek, melynek leendő megjelenését pár hónappal eze őtjelztük. A munka t. e. es törvényeken alapszik ugyan, azonban megletszik rajta, hogy gyakorlott kéz állította egybe s akik e téren működnek, azoknak megbecsülhetlen kézikönyve leend. E kézikönyv csak a napokban hagyta el a sajtót s dicséretére válik a szerzőnek, bár kénytelenek vagyunk pár megjegyzést tenni rá. Először nagy hiba az, hogy ára tulcsigázott, másodsor pedig, hogy a volt bíró egyszersmind nem is író ember s ez a körülmény minden szakismerete mellett is nagyon kéri a sorok között. Találkozik e könyvben egész egy oldal is olyan, hogy abban egyetlen pont elő nem fordul s az egész mondani akarát a lap végén is csak gondolja, de nem tudja az ember. Ez uagy hiba ugyan s kár volt a szerzőnek munkálatát át nem nézetni irodalommal foglalkozó egyéniséggel, azonban e körülmény tönkre nem teszi a könyvet, csupán itt-ott unalmassá válik.

A szabadkai városi zenede felső ének- és hegedű oszt. 1889. évi június hó 10-én (hétfőn) délelőtt 10 és fél óraker a „Pest“ szálloda nagytermében vizsga-hangversenyét tartja a következő műsorral: 1. „Polonaise“ Wieuxtemp, hegedűn előadja: Vojta Antal. 2. „Romanz“ Mignon dalművé-

Folytatás a mellékleten.

mindenesetre a legkiválóbbak között; alkotásaiban a lélektani hűség az érzelmek emelkedettségének megfelelő ékes nyelvezet mellett nem küzd sem az eszmével, sem az alakkal, a szavakban és kifejezésekben rejő erő birtokában van és e mellett a versalak arányait, a méret szabatoságát és a rimek tisztaságát állandóan és következetesen megőrzi s eleinte az általánosságban néha elméleti költősége is, később mindegyre inkább kidomborodik.

Nyulassy Antal versei az ötvenes években Esztergomban jelentek meg. Van bennök bizonyos népies iz, különösen az oktató-félékben, de vallásos költeményeivel nem szárnyaltak kortársai hasonló nemű alkotásait.

Pájer Antalnak élénk érteke van az epigrammai torulatokhoz, gazdas és sokszor elragadó képzelt erővel rendelkezve, kár, hogy vallásos költeményeiben nélkülözi a feusséges iránt való érzéket. Vallásos költeményei fenségét többször pórias kifejezések közbevegyítésével s a mérték hanyag kezelésével csökkentti. Előbbi költeményein kívül Szánt Lantja, Sujánszky kiadásában; Orgona virágai, Mindszenty Gedeonban nagyrészt bibliai és szent történeti reminiscenciák, melyek tanulmányozása azonban jótékony hatással van a vallásos érzelmek nemesítésére.

Garay János Szent Lászlója eposnak van írva, de csak verses elbeszélés; őcsese Garay Alajos Betnulia hölgye című vallásos eposza nem volt nagyon népszerűvé, de a vallásos elbeszélő költészet nem közönséges művel gyarapodott benne.

Kuthen (Barina Vendel) jóízű vasárnapi verselő, kinek néhány igen hangulatos val-

lások éneke is van, Petőfi iskolájához csatlakozott teljes lélekkel. Legsikerültebb legendája a „Szent szűz képe“ s „Jézus névnapján“ című költeménye, melyet Renan el-lelt irt.

Mindszenty Gedeon sikereitől felbuzdítva, több egyházi költő kezdte a vallásos költészetet művelni.

Egész iskola keletkezett, mely a vallásos lírát szorgalmas műveléssel oda fejlesztette, hogy vallásos költészetünk virágzásának új korszakot teremtet.

Részint a Mindszenty Gedeon által teremtet iskolához, részint önálló irányhoz tartoznak az újabb magyar vallásos költészet kiválóbb művelői közül még Czuczor Gergely, Egyed, Antal, Lázár Miklós, Kemenes Ferencz, Szvárenyi József, Szabó Imre, Kovács Márk, Benőfi Soma, Talabér János, Csajághy Sándor, a szűz Mária- és Jézus szentészes szívűnek kifogyhatatlan illetű dainoka Rosty Kálmán, a nemes egyszerűségű Szulik József, a fenkölt Pály Ede, a nagy elődök nyomgokába lépő Kisfaludy Árpád, a szoltárok hü átirója Kálmán Károly, a Dante fordításával szerencsésen megküzdő Csicsáki Imre; a kebel égi vágyait és szent érzelmét oly édesen, oly elragadóan zengő Kalocsai Alán. Mindaunyan egyházi férfiak s a század felvirágoztatott vallásköltészetének érdekes bajnokai.

A világi katolikus költők közül vallásos költészetünket Garay Jánoson kívül néhány igen becses alkotással gyarapította Vörösmarty Mihály, a korán elhunyt Lakner Sándor és újabbban Várady Antal, Reviczky Gyula és Rudnyánszky Gyula.

Folytatás a mellékleten.

ből Thomas, éneklő: Acház Ilona k. a. 3. „Bücső-lal“ H. us-r, hegedűn előadja Treton Antal. 4. a) „Miserere“ Trabador dalműből Verdi, b) „Magyar dalok“ Nádor K., éneklő: Kunert Mariska k. a. 5. „Kettős“ Kallyvoda, két hegedűn előadja: Tauszig Izso és Vojta A. 6. „Aria“ Gregh, éneklő: Markas Mária k. a. 7. „Serenade“ Bariot, hegedűn előadja: Vojta Antal. 8. „Feljött a hold“ magyar műdal Gaal, éneklő: Welinszky Jozefa k. a. 9. „Fra Diavolo“ Jansa, hegedűn előadja: Jóó Andor. 10. „Románus és Keringő“ Konti, éneklő: Eckert Mariska k. a. 11. „Hegedű-verseny“ (1-ső rész.) Mendelssohn előadja: Vojta A. 12. „Magyar-dalok“ Nádor K., éneklő: Acház Ilona k. a. Ezt megelőzőleg Cserny János tanár a fuvó hangszerre beiratkozottakkal és Bodrogi N. tanár a hegedű és az ének osztályába tartanak vizsgálatot.

Csóka Sándor társulata ez időszakra Esztergomban szerepel, azonban az ottani közönség kevés pártolásban részesíti színtársulatát, a mely folyton üres ház előtt tartja előadásait. A közönség hidegsége átszármazott a társulat egyik-másik tagjára is, a mennyiben a társulat népszimű-primadonája, Kövesi Róza, nem bírja a közönséget felvilágyozni ridég és színtelen játékkal: a társulat komikusa Sz. Németh József is folyton kedv nélkül játszik, a mi teljességgel nem alkalmas arra, hogy a közönséget nagyobb mérvű színházlátogatásra buzdítsa. A társulat legkiválóbb tagjai Rónai és neje Balogh Etel, a kik kidolgozott alakításokat mutatnak be akkor is, ha üres a ház. De hát gyenge is a társulat, megmondottuk mi ezt mult alkalommal. Ha a mai erővel állít be ősszel Szabadkára, bukásán ne csodálkozzék.

Katholikus költők czim alatt egy irodalom történeti anthologia jelent meg. Dr. Kőrösi Lászlóttól Buzarovits Gusztáv ismert esztergomi kiadóval, kit Ó Szentsége XIII. Leo pápa csak nem régebben becses emlékek tüntetett ki par excellence katolikus irodalmi kiadványaiért. A nagyérdemű irodalomtörténeti becsü mü több, mint ötven katolikus magyar költő irodalmi pályáját ismerteti életrajzokban s költészeteket jellemző gondosan kiszemelt mutatóanyagban. Az ép oly tanulságos, mint gyönyörködtető új könyv Szujánszky Antal esztergomi prelatus kanonoknak, főgyógyászok könyvtárájának a kath. költők Neozotórájának van ajánlva. Összintén ajánljuk mi is minden kath. családi kör számára. A fényesen kiállított huszonöt iv terjedelmű füzött példány ára 2 frt, a diszes valószínűsű 3 frt. Az előfizetéseket vagy jelentések a kiadóhoz címére intézendők. Lapunk mai „Tárca“ rovatában mutatóanyagot adunk.

Közgazdaság.

A bajai kiállítás a legszebb sikerrel nyílt meg május hó 30-án. A megnyitási ünnepélyt Bacsmegeye alispánja, a megyei gazdasági egylet elnöke, és az egylet több előkelő tagjának jelenlétében lelkes beszéd kíséretében avasztotta. A kiállítást a meg-

Nemcsak az eposzban, de a drámában és lyrában is mindig lélekemelő, mindig üdítő hatással fog látni, ha vallásos költőink újabb alkotásait járjuk föl.

Az építészeti mai napság már nemcsak diszes templomok emelésében virágzik; a szobrászat már nemcsak isteneket és szenteket ábrázol; a festészet hatalmas virágzása emelkedett ugyan a vallás szolgálatában, de ki állítaná, hogy célját tévesztette, mikor már nem csak a vallást szolgálta; a költészet a népek mythológiájából első fejlődésében szintén a vallásnak volt alávetve s vajjon hátrányára szolgált-e, hogy túlemelkedett a vallás határain; a zene kezdetben az egyházi énekek kíséretére az istenek s utóbb az Istenég magasztalására törekedett s elhanyagolt-e az által, hogy kiemelkedett a szűkebb körből?

Maga a vallás nem gátolja a tudományok és művészetek szabad fejlődését, sőt előmozdítja és megnemesíti azt.

A vallásos költészet a költészet többi testvérei között koránál is, hivatásánál is, meg tartalmánál is mindig az első helyen állott.

A nemzeti szellem minduntalan visszatér azon forrásokhoz, a melyekben életereje fekszik: vallásosságához és hazafiságához, mely Szent István óta minden nagy hazai esemény létrehozója volt.

Örömmel lehet constatalni, hogy vallásos költészetünk évtizedünkben szokatlan gyarapodásnak örvend. Régebb költők jelentek meg újra, a milyenek Szujánszky és Kuthen, egész ujak tűnnek föl, a milyenek Csicsáky és Kalocsay; Rudnyánszky Gyula egymásután adja ki vallásos tartalmu költői műveit s anthológiák keletkeznek egyre-másra.

nyitás napján 800-an látogatták meg; a következő napokon is a közönség meleg érdeklődést tanúsított a kiállítás iránt.

Kiállítva volt: 1) magyar fajú szarvas marha 77 drb.; — 2) nyugati fajú 18 drb.; — 3) hizlat 12 drb.; 4) juh 91 drb.; — 5) sertés 80 drb.; — 6) baromfi 82 drb.; — tyúk 111 drb.; — vízi szárnyas 33 drb.; — galamb, és egy gyűjtemény disz- és éneklő madár. — A magyarfajú szarvasmarha csoportban a két első díjra a bikákért 150 frankot; d) teheneikért 120 frankot városunk közbeccsülésben álló, országosbírói kitűnő állattenyésztője bajnai Vojnics Simon nagybírókos nyerte el. Mint e téren páratlan, fardáhatlan és áldozatkészségének sikere után sokszor kiutatott kiváló állattenyésztőt szívből üdvözzöljük.

A pünkösöd előtti pénteki heti piacon nagy elekség uralkodott. Termények minden ueme bőven árasztotta el a piac környékét; a kínálat nagy, a vételkedv kielégítőnek mondható. Az iparosok is kirukkoltak jól felszerelt áruikkal, de gyöngye üzletet csaptak. A falapát nagy kelendőségnek örvendett. — A gabonafélékből kevés hozottat be, lanyha kereslet mellett, részben visszamaradt. Az árak hivatalosan jegyzékeltettek. Tiszta buza: 640—660, kétszeres: 580—590, rozs: 460—480, árpa: 510—520, zab: 460, 470, Tengeri 410—420, gyapju mm. 70—75 frt. A baromvásár elég élénknek mondható, kevés üzleteredménnyel jobbara csere kötések szerepeltek. Hal kevés, baromfi sok. Borju, bárny nagy számmal kelt el. — Május hóban a városi közbághidon leéleltetett bika: 1 drb, tehén: 235 drb, ökr: 24 drb, 1 éves borju: 72 drb. 1 éven aluli borju: 365 drb. Összesen 697 darab.

(Selyemiparunk legújabb statistikája.)

Magyarország selyemiparának évről-évre való lendületes fejlődését az országos selyemtenyésztési felügyelőség által összeállított s lapunkhoz is beküldött statisztikai kimutatás szembeötlőleg feltűrteti.

Eme kimutatás adatai igazolják, hogy míg 1880-ban az egész országban csak 71 külszében 1059 tenyésztő foglalkozott selyemtermeléssel, addig 1888-ban már 1389 külszében 40423 család gyakorolta ezen iparágat, esett pedig 1880-ban egy külszére 14, míg 1888-ban 28 termelő család a kiosztott pete mennyiség 1880-ban 12000 gramm 1880-ban 607,863 gramm volt, vagyis esett átlag 1880-ban egy termelő családra pete 11. 1888-ban 15 gramm.

Termeltetett az egész országban összesen gubó 1880-ban 10131 kiló 71 deka, 1888-ban 703,488 kiló 21 deka. Termeltetett tehát átlag egy ucczia pete után gubó 1880-ban 21 kiló 10 deka 1888-ban 28 kiló 93 deka vagyis esett átlag egy termelő családra 1880-ban 9 kiló 56 deka, 1888-ban 17 kiló 40 deka.

Kifizetett beváltási ár az egész országban összesen 1880-ban 11062 frt 66 kr. 1888-ban 724,260 frt 61 kr, vagyis esett átlag egy termelő családra kereset 1880-ban 10 frt 44 kr. 1888-ban 17 frt 91 kr.

Ezen növekedésből megállapítható, hogy Magyarország $\frac{1}{3}$ része égalj viszonyuál

A vallásos érzékek legmodernebb kifejezése közelebb hozza az égieket a földiekhez, több húst és vért ad az abstract légies alakokba s bizonyos realismust olvaszt a messze vezérlő idealismusba, szóval természetességre, megfoghatóságra, megérthető ségre törekszik.

Nem zárja ki ugyan a mysticismust, a legendák büvös világát, a csodák megrendítő erejét, a tulvilági boldogító hitét s a felsőbb hatalmak uralmát, de már nem keresi annyira, mint azelőtt.

Munkácsy Mihály eseményeszerű művei a vallás legfőnségebb fejezeteiből vannak merítve s világhódító erejüket mégis azon modern felfogásnak köszönhetik, hogy nem tulvilági lényeket, hanem husból és vérből való embereket vesznek mintául, a kiket mindenki megért. Az élet realismusa azon nem lehet a modern művészetek s az új vallásköltészet jogosultságának alapföltétele. Azon mindennapi modellek, a kiket külföldi és hazai művészek ecsettél és vésővel a Gologtha alakjai gyanánt akarnak szerepeltetni, nem mindig Madonának, Krisztusok, hanem mindennapi közönséges lények. Ki van mérve a művész és költő határa a vallásos eszmék megtévesztésében.

Az idealismus és a realismus egészséges frigyétől várható a vallásos eszmék nagyhatású feldolgozása s ezzel egyetemben a vallásos költészet legmagasabb virágzása is.

A költészet sohasem hagyta el a vallást, melynek karjain erősödött s a mint a világköltészetben az évezredek és hazai irodalmunkban az évszázadok tanúságai bizonyítják, nem is fogja elhagyni soha.

fogva igen is alkalmas a selyem iparág üzérére, és hogy mindama vidékek népe, hol ezen iparágat kezdeményezték, nemcsak nagy hajlandósággal bir annak gyakorlása iránt, de azt ugyszólván lelkesedéssel karolta fel. A selyemtermelés fejlődésére hatványozottan hat a szerdafa fejlesztése. Eddig az intézet ellenőrzése alatt következő faiskolák állanak u. m. Bács-Bodrogh, Fejér, Hunyad, Nyitra, Sopron, Temes, Tolna, Torontál, Veszprém megyékben ma már összesen 1532 faiskola. Az intézet fenállása óta kiosztott 8939 $\frac{1}{4}$ liter szedermag, gyümölcsmag 1451 liter.

A fent megnevezett megyékben a községek saját faiskolájukból kiültették 1880 óta 1888-ig összesen 498,124 darabot. Az intézet saját költségén nevelt, vásárolt és kiosztott ültetésre összesen 49,454 darabot. Ezenkívül az intézet 65 külön járási szederfa iskolát alapított, mely faiskolákban 421,936 drb szederfa csemete áll gondozás alatt.

A selyem-iparral foglalkozók jövedelmének kimutatása szerint az egész országban 1880-ban tisztviselők és szolgák díjazása 393 frt 6 kr., 1888-ban 83,218 frt 71 kr. Minden egyéb, a gyárak és gubóbevaltó-intézetek által nyújtott kereset részint napszám, mellékszolgáltatok, üzleti bevásárlások stb. 1880-ban 6959 frt 20 kr. 1888-ban 136,060 frt 91 kr. A selyemgubók vételára 1880-ban 11,062 frt 66 kr., 1888-ban 724,200 frt 61 kr. Összesen 1880-ban 20,025 frt 58 kr., 1888-ban 981,267 frt 14 kr.

A selyem-iparral foglalkozók keresete annyival inkább jótétemény, mert azt minden tökélyfektetés nélkül, legfeljebb 4—5 heti nem fáradságos és egyébként alig értékesíthető munkaerővel, mint például aggok és serdülő gyermekek munkaerőjével érhetik el, az évek épp azon szakában, amidőn a keresetre leginkább vannak utalva t. i. tavaszkor közvetlen az aratás előtt.

Ami a gyártást illeti, Páncsován és Ujvidéken levő selyem-fonodákban 1888-ban 529 munkás nő volt foglalkoztatva. Ezen két gyárban 1888-ban előállított selyem foal 14,475 kiló.

A szegárdi selyem- és pete-készítő állomáson foglalkozott 1888-ban 520 munkás nő, kik készítettek görcsövezetű pillepárt 2,409,490 grammot és selyempetét 625,064 grammot.

Ha komolyan figyelemre méltatjuk a jelzett körülményeket, akkor a selyemtermelési ág áldásos voltát és aktuális hasznát kétségbe vonni alig lehet s csak üdvös munkát végezze hatóságunk, ha módját étené, hogy az áldott ipar Szabadkán is meghonosíttassék.

Forgalom-kimutatás 1889. május

hóról a szabadkai kereskedelmi és iparbanktól. Pénzkészlet: a mult hóról 463370. Bevételek e hóban 348,489⁰⁴. Összesen 35312274. Kiadások e hóban 24,05169. Betétek könyvecskére: Allag a mult hóról 509,905⁰⁷. Betétek e hóban 66,269⁴². Összesen 576,174⁴⁹. Kivételek e hóban 539,190¹⁸. Előlegzés: Allag a mult hóról 38,148[—]. Előlegzetett e hóban 3919[—]. Összesen 42,067[—]. Visszafizetett e hóban 41,593⁵⁰. Maradvány 41,593⁵⁰. Leszámitolás: a) Bankszerű váltók. Allag a mult hóról 449,430²¹. Leszámitoltatott és visszaleszámitoltatott e hóban 192,433⁶⁶. Összesen 641,853⁸⁷. Maradvány 562,873³⁴ b) Hiteltulajdonosi váltók: Allag a mult hóról 47,938[—]. Leszámitoltatott e hóban 58,983[—]. Összesen 12,420[—]. Maradvány 46,963[—]. c) Kezességi és betáblázott kötvények: Allag a mult hóról 80,718[—]. Kiadott e hóban 11,940[—]. Összesen 92,658[—]. Visszafizetett e hóban 706[—]. Maradvány 91,952[—]. Összes forgalom 39,557 frt 77 kr. Mucsy György titkár, Kosztolányi Ágoston pénztárnok, Horvátovits Ernő főkönyvvezető.

CSARNOK.

A kuliszák mögöl.

Színházi pletykák és történetekből a fennti czim alatt Satanelló irt egy igen cianos könyvecskét, mely csak pár nap előtt hagyta el a sajtót. Elvezetése kis olvasmány, s a nyomdai kiállítás is diszes. Palmái Ilka, Sarah Bernhardt, Hegyi Aranka szerepelnek benne leginkább, de van ezenkívül még vagy 10 komikus színházi kép, melyek mosolyra készítik az olvasót.

Bemutatunk egyet, mely a szabadkai közönséget leginkább érdekelheti, lévén a művészno majdnem egészen a mi városunké. A mutatóanyag im ez:

„Hegyi Aranka.“

Gólya! — Hogyan? — kérdik önök csodálkozva. — Mit keres ebben a könyvecskében, melyben a kuliszák mögött elterülő világról mesélek önöknek, a gólya? Nem teadhatom, hogy egészen jogosultnak tartom ezt a csodálkozást, mert a kuliszák világában csakugyan ritka jelenség a gólya.

Ez a szeretetreméltó madár, mely békával él és békéket szállít, nagyou ritkán szokott leszállani Thalia istenasszony hajlékára.

Ha csak mutatni meri is magát a tájkán, rögtön elhesselik....

A népszínháznak azonban van egy művésznője, a kinél szivesen látott vendég a gólya; minden évben leszáll a háza tetejére, benyújt a kéményen egy rózsás arczu anyagkát s mikor a tiszteletreméltó bábaasszonytól átvette a bélyeges átvételi nyugtát, szépen megköszöni és tovább száll.

Mielőtt ezt megtenné azonban még bekelepel a kéményen:

„A viszontlátásra! A jövő évben megint hozok egyet!“

És a mi művésznök nem ijed meg a fenyegetéstől.

„Jól van gólya barátom, csak hozzá,“ — szól bájos anyai mosolylyal — „bölcso, meg pólya ugyis elég van! Szivesen látjuk bármikor!“

S hogy csakugyan szivesen látja, azt a gólya maga bizonyítja: látja legjobban, a mely minden évben rendszeren visszatér.

Hanem hát ennek a gyakori gólya-látogatásnak az a kellemetlen következménye van a közönségre nézve, hogy ezt a szeretett művésznőt, a kit minél gyakrabban szeretne a népszínház színpadán látni, hónapokig nélkülöznie kell a deszkákon.

Az újságok csaknem minden esztendőben — és pedig a hant-saisonban, — ezt a szomorú hírt hozzák, hogy: „Hegyi Aranka hosszabb szabadsájdőre ment.“

Ezek a szavak rendszeren azt jelentik, hogy a bájos művésznőnél a gólya visitel!

É; hónapokig kell várnod, míg a népszínház színpadain azt olvashatod: „Hegyi Aranka holnap, szabadsájdéje után először.“

Sieted megváltani jegyedet.

Az egész színház egy örömmosoly.

Belépsz a foyerbe és a ruhatáros mosolyogva segíti te felöltődöt, az ajtónálló jegyzedő mosolyogva szakítja ketté jegyedet; a szolgál mosolyogva vezet helyedre; ... lenn a páholyokban és fenn a karzatokon, ... kördöröskörül és mindenütt csupa mosolygó vidámság.

Még a páholyokat támogató karyatírek és a színpadi lámpák is mosolyogni látszanak.

Az ouverture pajkosan kacagó rytmusai elhangzanak. A függöny fellebben. Csak félig figyelsz az első szcenákra és türelmetlenül várod azt a jelenetet, melyben régóta nélkülözött kedvenced kilép a lámpák elébe. Végre!

.... Arca kissé sápadt, léptei kissé ingatagok és a keblek hullámos mozgása elárulja az erős felindulást, mely erőt vesz rajta.

Olyan, akár a szerelmes asszony, ki a nagy idő multán ismét szemben áll — kedvesével.

Ezt a hasonlatot nem kerestem, de mulhatatlanul a tollamra kellett jönnie.

Nem azért, mert abban a véleményben vagyok, hogy művésznőknek nem volna szabad férjhez menniök, de mert azt tapasztaltam, hogy a művésznök, ha férjhez mennek is, a legboldogított szerelem mellett is szükségét érzik az imadásnak, melylyel a közönség körülveszi őket.

F.-né Hegyi Aranka rendszeren azzal a régi kedvesével találkozik újra, és a mint hónapok után először kilép a színpadra, szemek meinek neveteg tekintetével azt szokta kérdezni legelőször is ettől a kedvesétől: „Szeretsz-e még?“

És a közönség rendszeren megadja rá a boldogító feleletet.

És ez nagyon természetes valami.

Kritikusok és aesthetikusok sokat és sokszor szokták bonczolgatni a népszínház nívauját s ha a népszínháznak, mely a könnyű genre-t cultiválja, meg van a művészi nívauja, ez Blaháé mellett, első sorban F.-né Hegyi Aranka érdeme.

A rövid szoknyás operette-muzsától, művészi szempontjából, elvégre nem lehet követelni egyebet mint: discretiót.

És ez a discretió nehéz feladat!

Mert nincs könnyebb színészno nézve, mint discretének lenni uszályos ruhában, de tessék discretének lenni — trikóban!

Ennek a faladatnak a megoldására annyi, tapintat és fuomság, annyi izlés és genie kell, amennyi csak igazi művésznökben van.

Ilyen igazi művésznő Hegyi Aranka. Hegyi Aranka a népszínháznak olyan művésznője, aki diadalainak titkát nem a trikóban rejtegeti.

Pedig a művésznő trikója olyan formás és finom vonalakat mutat, mikor oda tapad finom és formás lábszáraihoz, hogy a népszínház akármelyik elsőrangú trikója megirigyelhetné tőle azokat a hullámos coutoureokat, melyek a szemet valóssággal elbájosítják; hanem Hegyi Aranka nem tüntet a lábszáraival sőt bizonyos finom diskretióval, mely ajkainak egy bájos mosolyban talál kifejezést,

bocsánatot látni kérem tőlünk, amiért gyönyörködteni merészel bennünket.

A testnek ez a kacér és merész fél-lábra helyezkedése, melynek folytán az erősen összefűzött derék alatti gömbölyűségek még jobban kiemelkednek és valóságos kis Csiborassót kerekítenek a néző szemébe, Hegyi Arankánál (a kikerekítés t. i.) teljesen hiányzik és épen ez a finom diszkrétó, melylyel a t. művész gömbölyűdedégeit prezentálja, emeli őt föléje, egynemely triko művésznőnek.

Ez a művészi finomság az, melyet a közönség Hegyi Arankában annyira méltányol.

Ezért van aztán, hogy a népszínháznak az operette közönsége, mely az operettben is művészetet keres, jobban szeretné, ha ezt a kedvenc primadonnáját ritkábban látogatná a gólya.

De hát édes istenem mikor a gólya ennek a művésznőnek olyan kedves madara.

A közönség köréből.*)

(Tűzfészek a központban.)

Ha egy kereskedő gyulékony, vagy robbanó szerkezet tart, én azt hiszem, köteles lenne erről a rendőrséget értesíteni s köteles eme szerkezet oly helyre rakározni, ahol hatósági vizsgálat után erre joga van.

Blau Simon helybeli szállító Szalai László utcai házának udvarában s illetve egy helyiségében ez időszerint is hetek óta mintegy 40-50 hordó petroleum van felhalmozva, amiről azt hiszem a rendőrségnek nincs tudomása. Nem lehet tudomása, mert föl nem tesz a kapitányi hivatal vezetőiről, hogy tudva megtünnék ezt a borzasztó katasztrófát előidézhették „magazint” a belváros közepében, hol a hazak egymásra vannak építve s hol egy esetleges robbanás előre ki sem számítható, károkat okozna.

Figyelemre méltó a veszély kiüthetőségénél az is, hogy Blau Simon közvetlen szomszédságában lakik Körpel Armin, aki, mint vállalkozó, éjjel-nappal tüzetet, mert a kórház és szegényházi ruhaféléket ő mosatja.

Felhívom a rendőrség figyelmét ez uton is s várom a mielőbbi intézkedést.

Egy közelben lakó.

HIREK.

Őfelsége magyar királyi koronáztatásának 22-ik évfordulóját tegnap ünnepelte meg a szabadkai főgymnázium, mely alkalommal Sziebenburger Károly főgymn. tanár tartott beszédet. Az ünnepélyt a „Hymnus” elénkélésével fejezték be.

Szabadka szabad kir. város törvényhatósága 1889. évi június hó 12. napján d. e. 10 órakor a „Pest város”-hoz címzett szálloda nagytermében rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Tanács javaslata több földhasznóbérlések jóváhagyása tárgyában. 2. Tanács javaslata az 1 millió frtos köcsön konvertálására beérkezett ajánlatok tárgyában. 3. Tanács javaslata a szomszédos villákból Pálics parkba vezető gyalog bejárók használatának szabályozása tárgyában.

Kinevezés. A kir. főügyészség Szajbel Gusztáv törvényszéki irnokot a helybeli kir. ügyészséghez irnokká nevezte ki. Az ügyészség egy pontos és munkás erőt nyert benne, a „kegyelmeket osztogató” volt irnok után.

Fényes esküvő. id. bajsai Vojnics Sándor nagybirtokos fia, ifj. b. Vojnics Sándor szerdán d. e. 10 órakor vezette oltárhoz a beltéri főgyeházban özevgy bajsai Vojnics Eteleka nagybirtokosné kitünő műveltségű, szelid lelkű és pártatlan szépségű unokáját Rohonczy Szilárdka urhölgyet. Násznapként szerepeltek a férfi részéről bajsai Vojnics Simon, a nő részéről id. bajsai Vojnics Lukács nagybirtokosok. — Koszoru lányok voltak: öttömösi Magyar Marietta és Hidegh Bella; vőfélyek: Rohonczy Lenczi és bajsai Vojnics Oszkár. — Esketés után a násznép 30 uri diszfogaton az örömnagyanya vendégszerető házához hajtatott, hol a szó valódi értelmében lucullusi lakomában részeltettek. A boldog ifju pár még az nap a délután 2 órai vonattal a nászutra indult. Kívánjuk a szép frigyben, a boldogság tartós és otthonos legyen.

Menyegző. Jövő szerdán június 12-én üli menyegzőjét dr. Blau Géza rokonszenves fiatal ügyvéd Réthy Fanny kisasszonnyal, Csóka Sándor szintársulatának szép tehetségű és kedves volt tagjával. Tartós boldogságot és zavartalan örömeiket kívánjuk.

Baja város főispánjává Sándor Béle neveztetett ki. Ez új főispánok az ország minden részében szaporodnak, csak Szabadka városnak nem jut Kállay Albert helyett senki. Azt mondják, hogy a szabadkai méltóságot nem hajlandó elfogadni Tisza Kálmán egyik jelöltje sem, mert félnek a

bunyeváczoktól. Az az egy igaz, hogy míg Kállay Albert legújában is kereszt apja lett egy fővárosi író gyermekének, addig az itteni bunyókkal nem igen komázik, mert attól tart, hogy Jankovich Aurél sorsára jut.

Az újvidéki főispáni állást, amint értesülünk a kormány elnöke első sorban Rohonyi Gyula országgy. képviselőnek szánta, a ki azonban ismerve Újvidék városának súlyos viszonyait magyar nemzetiségi szempontból, a megiszteltetést köszönettel visszautasította. A kormányelnök pár nappal eelőtt végre Flatt Viktor újvidéki fiatal ügyvédet nevezte ki a boldog emlékezetű Parcsetics Félix utódjául. Az új főispán tudunka! Magyarország legfiatalabb főispánja. Eveinek száma nem lehet több 32-33-nál, körülbelül 5 év óta ügyvédek. Flatt Viktor fia annak a Flattnak, a ki a Bach szisztéma alatt került Szabadkára s itt polgármesterkedett, később pedig Parcsetics Félix előtt, — miután Szabadkán mint polgármester jelölt megbukott, — Újvidék főispánja lett. Mi nem ismerjük az új főispánt, nem tudjuk sem jó sem rossz oldalát, de nem hisszük azt, hogy egy, semmi multtal nem bíró fiatal ember kormányozhasson oly várost, melynek helyzete egy meglelt államférfi teljes éleslátását megkívánja különösen ez idő szerint. Adja Isten, hogy mi csalódjunk, mert ez hazánkunk csak javára válnék, azonban féltő, hogy a magyar kormány e kinevezéssel nagyon megcsalódott.

A helybeli főgymnáziumban az évvégi osztályvizsgálatok e hó 15-én kezdődnek. A szóbeli érettségi vizsgálatok ugyancsak e hó 26-27-ik napjain fognak megtartatni.

Fegyelmi ügy. Benedek Gyula torna tanár fegyelmi ügyének tárgyalása jövő július hó 1-én leend. A bizottság elnöke Fehér Ipoly tank. főigazgató.

Ertesítés. A t. cz. szülők értesítettnek, hogy a helybeli népiskoláknál, az évről vizsgák nem az iskolaszéki határozat szerint f. hó 19-én, hanem már e hó 5., 6. és 8-án fognak megtartatni, illetve már meg is tartattak. Ez újabb intézkedés az 1876. évi XIV. t. czikkre való tekintettel vált szükségessé, amennyiben több népiskolában a kanyaró járványserüleg lépett fel s a további iskoláztatás a közegészségügy komoly veszélyeztetésével járna; miért is iskolaszéki érdemudus elnöke érintkezésbe lépett a népiszk. igazgatóval — tekintettel arra, is hogy a miniszteri tantervben praescribált tananyag minden osztályban immár feldolgoztott — elhatározta a vizsgák mielőbbi megtartását.

Ertesítés. Az iskolaszék f. évi május hó 17-én tartott ülése alkalmával nyert megbízatás folytán tudatom a t. cz. szülőkkel és gyámokkal, hogy a népiskolai magántanulók évről vizsgálati f. hó 15-én fognak az igazgatói irodában megejteni. Szabadkán, 1889. június 7-én Antunovics Mátyás iskolaszéki elnök.

Az ideai sorozás e hó 6-án nyert befejezést a következő eredményvel: Az 1-ső korosztályból behivatott 431; ebből besoroztatott a közös hadseregbe 59, a póttartalékba 26, felülvizsgálatra utasított 50, szembaj (trachoma) miatt a szemkorodába küldetett 31. Nem jelent meg a sorozáson 46 A II. korosztályból behivatott 321, abból besoroztatott a közös hadseregbe 45, a póttartalékba 18, felülvizsgálati 14, szemkorodába beküldetett 23, Nem jelent meg 60. A III. korosztályból behivatott 246 ebből besoroztatott a közös hadseregbe 8, a póttartalékba 28, honvédséghez 14, a honvéd póttartalékba 12, felülvizsgálat alá kerül 3, szemkorodába megy 18. A szembajosok 4 hó után utó állítottai fognak. — Előállított összesen 998 hadköteles. Besoroztatott 210. Szemkorodába menesztetett 72. Felülvizsgálatra megy 67. Nem jelent meg 161. Alkalmatlannak nyilvánított 488.

Palicson két térszene elmaradt. E hó 5-én délután és 6-án reggel a zenekar hiányzott. Mi úgy tudjuk, hogy a zenekar azért van Palicsra felfogadva, miszerint ott a kiszabott időn át a közönséget lehető jó zenével gyönyörködtesse s így el nem tűrhető az efféle kicsapongási rendszer.

A szabadkai pénzüzetek június 1-én tartott tavaszi mulatsága Palicson fényesen sikerült, estefelől lett csupán megzavarva egy váratlan nagy zivatar által, ami azonban különösen a férfiközönséget éppen nem bosszantotta. A zivatar nagyon megviselte a fűrdőintézetet. A férfiszoda tetejét megbontotta, a nő-úszodában pedig a hosszú deszka-oldalfalazat pusztult el s ráadásul a tetőzetbe beütött a villám is.

Pincze tűz. Pénteken d. u. 3/5 órakor a Sztójkovits-féle fűszerkereskedő cég pinczejében a kátrány meggyult, de hamarosan elfojtatott.

Minősíthetlen botránny idézett elő ismételtén Vidákovics rendőr főhadnagy Horgasi vendéglőjében. Egy rokonával egész délután borozott és midőn fizetésre került a dolgoz, felheccszelte fizetni akaró rokonát, hogy a számla hibás „ne mojj plátit”, mire aztán

dörgelmetes „bogati” szitkozódás után, Horgasit amugy istenigazában elpháhlak.

A cseresnyemag majd a sirba vitte a palicsi egyik átaljás, — Huro Pista feleségét. E hó 4-én megevett állítólag hat liter cseresnyét, még pedig magvastól, a mi annyira megfektette gyomrát, hogy azt megemészteni képtelen volt, s másnap iszonyu kínok között vergődve valószínűleg ellátogat az árotyékvilágból, ha gyors orvosi segély nem enyhíti terhét. A becseresnyezett aszszony ma már jobban érzi magát, de nem hisszük, hogy valaha kedve kerekedik így megvacsorázni.

Juniális. A polgári iskola leány növendékei — tanáraik vezetése alatt, a szülők és számos vendég részvete mellett — nagy vígsággal tartották meg évi rendes juniálisukat, a kies Palics fürdő parkjában e hó 3-án, hova reggeli 6 órakor 18 fiakkereen négyesével ráudultak ki a növendékek vezetőikkel.

Tűzeset. Csütörtökön virradóra (éjfél utáni 2 1/2 órakor) tűz ütött ki özevgy Lengyel Ferencz 5-ik körű lakházában, mely annak tetőzetét, valamint az udvarban levő „gőré” tedelét is elhamvasztotta. A tűzoltóság a jelzés után csakhamar megérkezett a vész helyére és daczara annak, hogy erős szél élesztette a tüzet, mitől már az elős meilletti szomszédok háztetőjébe is becsapott a láng — és a vizet a vész helyétől tavolabbi kutakból kellett meríteni, sikerült nekik azt lokalizálni és a görében levő gabnát, valamint két hizott sertést megmenteni. Ezért már megérdemlik a dicséret!

Borzasztó módon vetett véget életének Vujkovic Lámics Márk 41 éves nőtelen napszamos. Junius hó 3-án délután 2 órakor ugyanis a Topolya felé robozó vonatot grf. Somsich verusitvi tanúja körül bevárván — a közeledő vonat felé kalapjával bökölva — hirtelen a sínekre vetette magát. A vonat keresztül ment rajta és testét a szósoros értelmében darabokra szaggatva szétzörta.

A gypmester ellen panaszozlják, hogy hetivasárok alkalmával a piac környékét, összefogdosott ebekkel telt kalitkájával, egy csoport gyerkőcz kíséretében ekleu zsvajjal többször megkerülgeti. Ez rendjén volna, ha az ott ólalkodó ebeke; elpusztítaná, de úgy mondják, hogy azokkal csupán hecczet csinál a kofak közt, hálóját inkább uri ebeke veti ki és gazdájukat aztán jól megsarcolja. Amint értesülünk azonban, Raczkó urnak vetélytársa akadt egy Mózes személyében, ki hatósági engedély mellett városunkba letelepedett és nem irigyelendő mesterségét II. kör, 45. sz. alatti bérakásából gyakorolja. Azt a büzt, mit eszközei szetterjesztenek, a környék lakosai alig állhatják ki. Vajjon közegészség szempontjából megtűrhető ez?

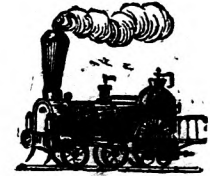
A zonatarifa a magyar államasutakon — miként lapunkban már jelezte volt, — a személyforgalomban augusztus 1-én lép életbe s már teljesen ki van dolgozva. Az új tarifa szerint az egész ország 14 zónára lesz beosztva. A menetdíjak az első zónában lesznek: személyvonatoknál az első osztályon 50 kr, a 2-ik osztályon 40 kr, a 3-ik osztályon 20 kr.; gyorsvonatoknál az 1-ső osztályon 70 kr., a 2-ik osztályon 55 kr., a 3-ik osztályon 35 kr. A legtavolabbi zónában a következők lesznek a menetárak: Személyvonatoknál az 1-ső osztályon 8 frt, a 2-ik osztályon 6 frt 20 kr., a 2-ik osztályon 4 frt; gyorsvonatoknál az 1-ső osztályon 9 frt 60 kr., a 2-ik osztályon 7 frt, a 3-ik osztályon 4 frt 80 kr.

Mindenféle. Baján borsódi Latinovics Lázár bájos leányát Hermint Kölber Elemér cs. kir. főhadnagy eljegyezte. — Újvidéken Dr. Pavlovics István ügyvéd és lapszerkesztő kedves leánya Desánával közelebb esküdött meg Andrievics Jován sabaczi kir. mérnök.

— Markovics Jován újvidéki g. n. e. plebános mult vasárnap ülte meg aldozarságának 50 éves jubileumát. — Újvidéken id. Bodnár Mihály, — ki 95 éves korának daczára személyesen végezte gazdasági teendőit — meghalt. — A magyarországi szerb zárdák összes földbirtoka 35,229 kat. holdat tesz ki. — Követésre méltó. Versecz város iskolaszéke 2000 frtot szavazott meg, az iskolai és népkönyvtár számára beszerzendő új könyvekre. — Az ipolysági m. kir. mén-telep szakaszvezetőjét, — kegyetlen bánásmódja miatt a közlegények fejszével agyonverték. — Egyiptomi csapás érte Aradot; a hernyok nemcsak a ligetet és a gyümölcsös kertet tesszik tönkre, de a várost is ellepték és nincs a ki elpusztítani igyekeznék a kártékony állatok. — A Margitszigeten a mult vasárnap pártlakomák tartattak — a felső vendéglőben a kormánypártiak, az alsóban a független s a 48-as pártiak az elleuzékkal együttesen mulattak. — Kőbányán három nőn, kik rozsliszttól készült süteményeket ettek, a mérgezés tünetei jelentkeztek. A rögtön alkalmazott ellenszerek alkalmazásával megmentettek. A megmaradt és lefoglalt süteményeket vegyelemezni fogják. — Vas megyében az oladi határt a sáskák oly sokasága lepte el, a milyre alig emlékeznek.

— Halál a lóhatán. — Tíz órály hadnagy két tisztársá kíséretében lóható ment Tápió-Sülyre. Hazatérőben egyszerré megingott a lován és lassakként lefelé cauzott. — Orvosilag constatáltott, hogy szív-szélhűdés érte. — Nyirbátor kerület országgy. képviselőjévé Gencsy Albert függetlenségi jelöltet választották meg. — Eredeti. Egy szobaciczus találkát ígért egy bakának, ki katonai pontossággal várt reá, de 2 órai várakozás után türelmét vesztvén hazatéle indult, — m kor is meglátja őt egy czibillel enyelegni — a czibil elfut és a czezu; utána.

A sértett hadfi egy marok sarat vágott hütlene után és fehér kacabáját besározta, m ért ez a kapitánynál panaszt emelt. — Mi a neve a bakának kérdi a kapitány. — Mire a leányzó pirulva felelt: biz azt nem tudom, mert csak úgy hívtuk egymást hogy *édes csibém*. — Aradon az ottani takaré- és hitel-egyletnél nagy sikkasztásnak jöttek nyomára. A felfedezett hiány eddig 19,000 frt. — Décsen e hó 3-án leplezték le azt a kö-emlék oszlopot, melyet a város az 1848. november hó 25-én elestek emlékére a temetőben állított. — Pozsonymegyei főispánna gróf Zichy József neveztetett ki. — Zelinszki Mihály csongrádmegyei főispánt e hó 5-én iktattak be Szentesen, mely alkalommal az új főispán hatásos és nagytetszéssel fogadott beköszöntő beszédet mondott. — **Ügyes kutya.** X. Az én szellem rendkívül ügyes állat. Ő viszi minden este haza a szaláminkat a boltból, és ha egy idegeu kutya el akarja tőle venni, mit gondol, mit csinál, hogy az elne vehesse? Y. Ugyan mit? X. Ő maga eszi meg. — Kolerich Pál budapesti nagyiparos a zalamegyei uradalmat négy millió frankért megvette. — A keszthelyi takarékpénztár annak emlékére, hogy Deák Ferencz a keszthelyi gimnáziumban végezte első tanulmányait, 500 frtos alapítványt tett, melynek kamatait szegény és szorgalmas növendék fogja kapni. — Topolyán a villám becsapott az izr. templomba és meglehetősen kárt okozott, csillárokat, diszitéseket és gerendákat összezuzott — Gombos György külügyminiszteri titkár, újvidéki születésű revolverrel lötte magát. Nőtlen volt, több magas kitüntetései voltak és 45 évet élt. Tettét valószínűleg hirtelen elmezarban követte el. — A kenyérmeczői csata emlékére a hunyadmegyei közönség emlékoszlopot állítottott fel, s azt óriási közönség jelenlétében ünneplésesen leplezte le. — A magyar nyugoti vasut június 1-én mint ilyen megszünt létezni. A vasut összes vonalait a magyar állam vette át. — Pap Simon torontáli nagybirtokos egy szép és ritka példányu meteort talált ásás közben birtokán. — Az erkölcs-nemesítő egyelet az idén két dunántúli cselédet jutalmazott meg hosszas és hű szolgáltaért. Az egyik 58 évig, a másik 32 évig volt hű cselédje ugyanazon egy családnak. — Királyunk csapat szemlén volt e hét folyamán Bruckbau. — Egy fiatal londoni nő, a ki áldot állapotának legelőrehaladottabb stádiumában volt, minden lebeszélés daczára egy léghajón felszállt a magasba és ott megszült. — A király Holub afrikai utazót, ki megköszönni ment 5000 frt ajándékát, magán kihallgatáson fogadta és megígérte, hogy afrikai gyűjteményét megtekinti. — József főherczeg a püükösi ünnepeket Aradmegyében kájsenői birtokán tölti. — Péczelen 12 nap alatt 30 millió fiatalabb sáskát irtottak ki. — A fringia szó eredete. Tudvalevőleg a magyar ember a régi kardot fringának hívja. Ennek az eredete következő: A régi felkelők kardjain csak a kezdő betűk „F. R. I. N. G. I. A.” voltak bevésvé. Fidelum-Reguicolarum Integrae Nationis Generosae Insurgentis Arma, a mi magyarul így értendő: „az egész felkelő nemzet hű lakosságának fegyverei.”

Vasuti közlekedésünk.

(Uj menetrend. Érvényes 1889. június hó 1-től.)

Ötvasó közönségünk egy részétől felhívást kaptunk, közöljük a legújabb vasuti menetrendet, miután többen nem vehettek tudomást arról, hogy a Szabadkai érintő vonatok legújabbban mily időszakokban közlekednek s e miatt hátrányt szenvedtek üzleti dolgaikban.

A vasuti menetrend minél tágabb körbeni terjesztése első sorban magának a vasuti üzletvezetőségnek lenne kötelessége, mint-hogy azonban erre illetékes helyen nem igen gondolnak, közöljük azt mi, nemcsak ezuttal, de lapuk keretéhez mérten időközönként többször.

A Palicsra ránduló vonatok menetrendje a „Szabadka-Szeged” s „Szeged-Szabadka” beosztásban található.

Folytatás a főlapon.

* E rovat alattiak díjmentesek, Szerk.

Szabadka—Szeged.

Szabadka indulás 5.11,* 2.35, 5.10, 6.32,* 7.40.*
Páltes 5.32,* 2.51, 5.29, 6.49,* 7.59.*
Horgos 6.19, 3.22, 7.21.*
Szeged érkezés 7.00, 3.53, 7.52.*

Szeged—Szabadka.

Szeged 8.01, 12.00, 8.45.*
Horgos 8.35, 12.34, 9.36.*
Páltes 9.07, 1.05, 6.00,* 8.10,* 10.17.*
Szabadkára érkezés 9.22, 1.20, 6.17,* 8.30,* 10.36.*
(Szabadkán, Szegeden vendéglő az állomáson)

Szabadka—Baja.

Szabadka indulás 5.45,* 2.45.
Páltes 6.32, 3.20.
Baja-Almás 7.18, 3.52.
Bikity-Borsód 8.02, 4.26.
Baja érkezés 8.52, 5.02.

Baja—Szabadka.

Baja indulás 10.21, 6.50.*
Bikity-Borsód 11.05, 7.51.*
Baja-Almás 11.45, 8.47.*
Biskeria 12.10, 9.21.*
Szabadka érkezés 12.40, 10.00.*

Szabadka—Eszék—Villány.

Szabadka (vendéglő) indulás 5.34,* 2.10, 6.37.*
Tavankut 6.09, 2.50, 7.01.*
Bajmok 6.40, 3.19, 7.20.*
Nemes-Militics 7.25, 4.12, 7.49.*
Zombor 8.05, 5.00, 8.09.*
Prigl.-Szt. Iván 8.36, 5.35, 8.29.*
Szóna 8.55, 5.57, 8.42.*
Gombos (vendéglő) 9.11, 6.16,* 8.53.*
Dálja (vendéglő) 3.07,* 11.29, 10.10.*
Bród 4.29.*
Eszék (vendéglő) 1.47, 4.38,* 7.50.*
Villány érkezés 3.47, 6.25,* 9.19.*

Villány—Eszék—Szabadka.

Villány (vendéglő) indulás 7.05, 1.08, 9.20.*
Eszék (vendéglő) 3.46, 11.31,* 5.05.*
Bród érkezés 10.34,* 4.29.*
Dálja (vendéglő) indulás 5.55,* 5.08.
Gombos (vendéglő) 6.24,* 7.08, 9.15.
Szóna 7.21, 9.34, 6.46.
Prigl.-Szt. Iván 7.34, 9.54, 7.09.*
Zombor 8.00, 10.49, 8.10.*
Nemes-Militics 8.14, 11.13, 8.38.*
Bajmok 8.49, 12.00, 9.37.*
Tavankut 9.04, 12.22, 10.02.*
Szabadka (vendéglő) érkezés 9.27, 12.55, 10.42.*

A vonat esatlakozik Szabadkán Budapest, Belgrád, Baja és Szeged felé.

Budapest—Zimony—Belgrád.

Budapest indulás 2.35,* 8.00, 2.40, 9.40.*
Kis-Körösre érkezik 4.31,* 11.04, 4.52, 1.48.*

Szabadka érkezés 5.44,* 1.02, 6.12,* 4.24.*
Szabadka indulás 5.50,* 1.46, 6.26,* 5.24.*
Csantavér 2.11, 6.16.
Topolya 2.34, 6.59, 6.48.
Hegyes Feketehegy 2.56, 7.16,* 7.20.
Verbász Kula 3.16, 7.30,* 7.46.
Ó-Kér 3.34, 7.44,* 8.15.
Kiszács 3.51, 8.38.
Ujvidek (vendéglő) 7.40, 4.19, 8.21,* 9.17.
India (vendéglő) érkezés 5.21, 9.05, 10.38.
Zimony érkezés 8.59, 6.20,* 9.45,* 11.55.
Belgrád érkezés 9.09, 6.45,* 10.05,* 12.30.
Kis-Körösre indul 11.27, 5.10.
Kalocsára érkezik 1.07, 6.38.*
Kalocsáról vissza ind. 8.55, 2.18.
Kisköröse érkezik 10.26, 4.02.

A Budapestről Belgrád felé közlekedő vonatoknál a vegyesvonal Szabadkától, mint személyvonat közlekedik.

Belgrád—Zimony—Budapest.

Belgrád indulás 3.02,* 5.30,* 8.25, 3.25.
Zimony (vendéglő) 3.12,* 6.11, 9.00, 4.01.
Kiskörös (vendéglő) érkezik 7.49, 10.59, 4.12, 1.58.*
Ujvidek (vendéglő) 4.32,* 7.43, 11.16, 7.19.*
Kiszács 11.38, 7.58.
Verbász Kula 8.28, 12.18, 8.51.*
Hegyes Feketehegy 8.40, 12.36, 9.14.*
Tepolya 8.57, 1.02, 9.47.*
Csantavér 1.21, 10.13.*
Szabadka érkezés 6.30, 9.32, 1.45, 10.50.*
Szabadka indulás 6.38, 9.46, 2.25, 11.28.*
India (vendéglő) 6.52, 10.01, 5.31.
Budapest érkezés 10.05, 1.25, 7.30,* 6.40.

Megjegyzés: Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli idő csillaggal van jelölve.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
SZALAY LÁSZLÓ A.

1—1

Hirdetmény.

Néhai özv. Maurer szül. Engelbrecht Teréz hagyatékában leltározott összesen 427 frt 85 krra becsült ingók, az árvaszéknek 2646/889. sz. végzésével elárvereztetni rendeltetvén, az árverés megtartására *j. évi június*

hó 14-dik napjának délelőtt 9 órája a helyszínen, (I. kör, 209. szám) ki-tűzetik, mely árverésre az árverezni szándékozók meghívotnak azzal, hogy az elárverezendő ingók készpénzfizetés ellenében a helyszínen azonnal át-adatni fognak.

Szabadkán, 1889. évi június hó 6.

Milassin Ignác
közgyám.

§-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri ren-delet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldőt kezéhez le-tenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényát szolgáltatni. Kelt Szabadkán, 1889. évi május hó 1-én.

A szabadkai kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Kiss József
kir. tszékí bíró.

6107/889. tkvi sz. 1—1

Árverési hirdetm. kivonat.

A szabadkai kir. tszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy *Dulics István* szabadkai lakos végrehajtónak, *Dulics Teréz Polyákovits Kovácsné*, *Dulics Krisztina Ifkovits Ivandécsné* és *Dulics József* szabadkai lakos végrehajtást szenvedők elleni 220 frt főke-követelés és járuléka iránti végrehaj-tási ügyében a szabadkai kir. tszék. (a szabadkai kir. bíróságnak) terü-én levő, Szabadkán, Nagyfény pusz-tán fekvő következő ingatlanokra az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az *1889. évi augusztus hó 30-dik napján délelőtti 9 óra-kor* a kebelbeli tkvi hivatalban meg-tartandó nyilvános árverésen a meg-állapított kikiáltási áron alul is el-adatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át kész-pénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42.

ELADÓ HÁZ!
7-dik körben, 355. sz.
HÁZ
szabadkézből eladó.
Bővebb értesítést ad a tu-lajdonos
Özv. Szokola Józsefné
1—1 sz. Lux Mária.

3—1

ÜZLETMEGNYITÁS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására hozni, miszerint helyben

SIRKŐ-RAKTÁRT
nyitottam

kül- és belföldi gránit- és márványból, szürke, fekete és vörös színekben.

Az árak lehető legjutányosabbak.

Elfogadok továbbá épületekre faragványokat kőből és gipszből, mint eddig is, ugy ezután is tetszésszerű mintá után.

Üzlethelyiségem I-ső kör, Deák utca, Radisits-féle házban, a Rókus-kápolna közelében.

A nagyérdemű közönségnek becses pártfogását kérve maradtam teljes tisztelettel

Kovács Lőrincz.

„MARGIT“

GYÓGYFORRÁS, „MAGYAR SELTERS“

Vegyelve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsavtartalma kiváló hatásának bizonyult különösen **tüdőbántalmaknál** a hol a szabadszénsav csekélyebb jelenléte megóvja a beteget a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szénsav gazdagsága a gyógyhatású alkatrészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabadszénsavtartalomban erősebb ásványvizek, mint a **seltersi-gleichenbergi, tüdőbajokban, különösen tüdővérzéséknél** már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használatik.

A **tüdőbetegek** klimatikus gyógyintézetekben, különösen a leglátogatottabb Görbersdorfbán, a Margit-víz otthonosá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapestén: **Dr. Korányi, Dr. Gebhardt, Dr. Navratil, Dr. Poór, Dr. Kéty, Dr. Barbás**; Bécsben: **Dr. Hamberger, Dr. Duschek** stb. a legjobb eredménnyel alkalmazzák a **légző-, emésztő- és húgyszervek** általános hurutos bántalmainál.

Mint ivóviz

präservatív-gyógyszernek bizonyult legközelebb **Triest-Fiumében** **KOLERA** megbetegedés ellen a

„MARGIT“ borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos főraktár **ÉDESKUTY L.** m. kir. és szerb k. udv. ásványvíz szállítónál, Budapest.

Ugyszintén kapható minden gyógyszerárban, fúszerkereskedésben és vendéglőkben.

Főraktár: **AUBERMANN MIKLÓS**-nál.

Elismert kitünő gyógyhatással bír a lélegzési-, emésztési- és vizeletszervek hurutos bántalmainál, a gyermekek görvély és angol kórijánál.

5-5
Hazánk legkitünőbb savanyuvize a
Mohai STEPHANIA Forrás.
Tiszta, igen szénsavdus, kellemes ízű és olcsó.
Borral vegyítve a pezsgőhöz hasonló italt szolgáltat.

Konkolyozó (Trieur).	Csőves tengeri daráló.	Kétvasú eke.	Körfűrész.	Szecskavágó.
		GRAEPEL HUGÓ GÉPGYÁROS MARSHALL SONS & CO^{MP} L^{MTD} VEZÉRÜGYNÖKE		
Szecskavágó.	Cséplőgép.	V., KÜLSŐ YÁCZI-UT 46. BUDAPESTEN V., KÜLSŐ YÁCZI-UT 46. (EZELŐTT BROGLE JÓZSEF-FÉLE GYÁR).		
		Árjegyzékek bérmentve küldetnek.		
Löhère toklászó.	Lisztosztályozó henger.			
		 Lynkaszott rostalemez.		
Malomkő.	Fűkaszalógép.			
Fecskendező.	Aratógép.	Szénagyűjtő.	Sorvetőgép.	Órlómalom.